

ZBORNICA VARNOSTI
IN ZDRAVJA PRI DELU

Zavod za zdravstveno
zavarovanje Slovenije
Miklošičeva cesta 24
1507 Ljubljana
www.zzzs.si

NAVODILO ZA VARNO DELO

AVTOMOBILSKO HIDRAVLIČNO DVGALO – ŽERJAV

Šifra dokumenta / izdaja:
NVD – ZbVZD – T 006 / 01

Stran: 1/4

www.zbornica-vzd.si

1. NAVODILA IN VARNOSTNI UKREPI PRED ZAČETKOM DELA

- Seznani se z navodili za varno uporabo in jih dosledno upoštevaj.
- Preglej in uredi okolico delovnega mesta.
- Uporablaj samo **brezhibno delovno opremo**.
- Preveri **delovanje varnostnih naprav**.
- **NE PRIČNI Z DELOM**, če:
 - ❖ si mlajši od 18 let,
 - ❖ nisi ustrezno **usposobljen** (ustrezno zdravniško spričevalo, teoretično in praktično usposobljen, seznanjen z navodili za varno delo, ipd.),
 - ❖ si v neustreznem **psihofizičnem stanju** (pod vplivom psihoaktivnih substanc – alkohol, droge, psihoaktivna zdravila, ipd.), bolan, utrujen.
- V primeru ugotovljenih **pomanjkljivosti** in nepravilnosti **takoj obvesti pristojnega**.

2. OPOZORILA in NEVARNOSTI

- Nevarnost mehanskih poškodb – padec bremena.
- Nepravilno ravnanje z bremenom.
- Nevarnost stisnjenja.
- Možnost hujših poškodb v primeru, da na dvigalu niso nameščene varnostne zaščite ali so le-te blokirane.
- Možnost ostalih poškodb zaradi neupoštevanja navodil za varno delo.

3. VARNOSTNI UKREPI IN PRAVILA VARNEGA TER ZDRAVEGA DELA

- Delovno opremo uporablaj **namensko in v skladu z navodili za varno delo proizvajalca delovne opreme**.
- Z delovno opremo upravljaj tako, da **s svojim delom ne ogrožaš svoje varnosti in zdravja** ali varnosti in zdravja drugih oseb.
- **Prepovedano je poseganje v nevarno območje!**
- **Prepovedano je odstranjevanje varnostnih naprav in varoval ali povzročiti, da te ne delujejo.**
- Uporabo žerjava se sme zaupati primernim in usposobljenim strokovnjakom s pooblastilom - žerjavistom. Žerjavist si pridobi pooblastilo na osnovi teoretičnega in praktičnega znanja in usposobljenosti za pravilno in varno uporabo žerjava ter na osnovi zdravniškega spričevala.
- Žerjavist mora biti najmanj enkrat letno zdravniško pregledan, posebej pa še ob vsaki težji bolezni.
- Žerjavistu je prepovedana uporaba žerjava, če je bolan, ali če se iz kateregakoli razloga ne počuti sposobnega za delo z žerjavom.
- Pri uporabi žerjava je žerjavist dolžan uporabljati vse znanje na osnovi katerega si je pridobil pooblastilo, upoštevati mora navodila proizvajalca in predpisane veljavne ukrepe in normative varstva pri delu.
- Žerjavist ima pravico do dopolnilnega izobraževanja tehničnega in varstvenega znanja pri uporabi žerjava, posebno še kadar se menjajo delovni pogoji.
- Ne sme dovoliti uporabe žerjava drugim osebam, ki so brez pooblastila, niti ne osebam s pooblastilom, pa brez pismenega dovoljenja odgovorne osebe.
- Žerjavistu – inštruktorju je dovoljeno, da pod stalnim nadzorom dopusti krmiljenje in praktično delo z žerjavom osebam, ki se usposablajo za žerjaviste. Ob takem usposabljanju mora odgovorna oseba predhodno izdati pismeni nalog s spiskom oseb, ki morajo izpolnjevati teoretične in zdravstvene pogoje. Inštruktor je lahko

	<p>žerjavist vzorne teoretične in praktične usposobljenosti in s pedagoškimi lastnostmi. Žerjavist sme uporabljati žerjav, ki ima listino o varni obratovalni sposobnosti.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Matična in kontrolna knjiga je osnovni dokument žerjava, zato jo je dolžan žerjavist hraniti na zavarovanem mestu v kabini vozila. ➤ Žerjavist je dolžan redno opravljati dnevne preglede in preizkuse v skladu z navodili in predpisi in opravila, ki se nanašajo na dnevno vzdrževanje v skladu z navodili proizvajalca. ➤ Če ugotovi nevarno okvaro, motnje ali druge nepravilnosti, je žerjavist dolžan prekiniti z uporabo žerjava ter vzroke prekinitve sporočiti odgovorni osebi za vzdrževanja žerjava. ➤ Upoštevati je potrebno zmanjšanje stabilnosti, ko vozila z žerjavom ni mogoče postaviti popolnoma vodoravno. ➤ Pri podpiranju vozila s podpornimi nogami je potrebno upoštevati nosilnost tal. Če se podpirne noge kljub dodatnim podlagam ugrezajo, se žerjava ne sme uporabljati. ➤ Žerjav se sme uporabljati šele, ko je podprt z vsemi vgrajenimi podpornimi nogami, tudi če se dviga bremena samo na eni strani. ➤ Pri postavljanju žerjava morajo biti zagotovljene varne oddaljenosti do morebitnih prostih električnih vodov ali drugih nadzemnih vodov, če se konec iztegnjene ročice ne more v nobenem primeru približati na nevarno oddaljenost. Pri prostih električnih nadzemnih vodih je treba upoštevati, da v vetru nihajo. Ob minimalnih varnih oddaljenostih in ukrepih pri stiku z električnimi vodi in napravami, je treba upoštevati posebna varnostna navodila. ➤ Pri uporabi je prepovedano zadrževanje drugih oseb v nevarnem delovnem območju žerjava. Če pristopi v nevarno delovno območje žerjava druga oseba kljub opozorilu, mora žerjavist prekiniti delo in zahtevati umik osebe na varno oddaljenost. Nevarno delovno območje žerjava je območje, ki ga lahko doseže žerjav z delovno pripravo ali do kamor lahko pade breme pri prenašanju na največjem dosegu. ➤ Nepoklicanim osebam je prepovedano vzpenjanje na žerjav. ➤ Prepovedana je uporaba žerjava v druge namene in na drugačen način kot je predvideno z vgradno opremo in priborom po matični knjigi žerjava. ➤ Prepovedano je spreminjati nastavitve naprav, ki varujejo žerjav pred preobremenitvijo z namenom, da se poveča dvizna moč žerjava. ➤ Redno je treba kontrolirati stanje plomb na pripravah, ki varujejo žerjav pred preobremenitvijo. Če je katera od plomb poškodovana ali odtrgana, je treba zahtevati kontrolo nastavitve in ponovno plombiranje. ➤ Prepovedano je preobremenjevanje žerjava. ➤ Pri uporabi žerjava mora biti vozilo zavrto in kolesa podložena s podstavki. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Pri izvedbi krmiljenja s tal se mora žerjav praviloma krmiliti z nasprotne strani, v katero je pri delu obrnjena ročica. Na strani krmiljenja mora biti dovolj neoviranega prostora za odskok v primeru nepredvidene nevarne situacije. ➤ Nevarno in prepovedano je dvigati in prenašati breme nad mestom krmiljenja – nad seboj. ➤ Pri žerjavih s preklopno nihalno ročico mora biti konec nihajne ročice (z grabežem) naslonjen na tla, da zaradi prostega giba beta hidravličnega gibala v mrtvi legi ne pride do sunkovitega padca, ko se preklaplja nihalna ročica. ➤ Prepovedano je grobo in sunkovito krmiljenje žerjava. ➤ Prepovedano je puščati viseče breme in se oddaljiti izven dosega krmilnih naprav. ➤ Prepovedano je dvigati breme, ki ni prosto (ki je pod drugim bremenom) ali ruvati predmete, ki so vkopani ali primrzni k zemlji. ➤ Če breme ni presto in dvignjeno od tal, je prepovedano vklopiti komando za vrtenje vrtilnika. 	
--	--	--

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Če breme ni v celoti dvignjeno od tal, je prepovedano vklopiti komando za vrtenje stebra žerjava. ➤ Pri uporabi grabeža morajo vilice objemati breme. Prepovedano je prijemanje bremena s konicami vilic ali obešati breme na vilice z uporabo vrvi. ➤ Pri uporabi mehaničnih klešč morata konici prijematih vzporedno. ➤ Pomožna nosilna sredstva kot so jeklene vrvi, verige, kavliji in drugi pomožni prijemalniki morajo biti v brezhibnem stanju, na njih pa mora biti na predpisan način označena njihova dopustna obremenitev. ➤ Prepovedano je dvigati nevarna bremena kot so kisline, lugji, eksplozivne snovi, taline, radioaktivne snovi, jeklenke s komprimiranimi plini in podobno, če niso predhodno zagotovljeni predpisani varnostni ukrepi. ➤ Tovor mora biti na vozilu naložen varno in zanesljivo povezan, de se med prevozom ne more prevrniti ali izpasti. Tovor se sme naložiti v predpisanem gabaritu glede na dovoljeno obremenitev vozila po matični knjigi in v skladu s prometnim dovoljenjem. ➤ Med prevozom mora biti žerjav zložen in nameščen na predviden način, po posebnih zahtevah pa tudi opremljen z opozorilnimi tablamami in signalizacijo. Podporne noge morajo biti dvignjene, oporne konzole uvlečene v gabarit vozila, podporne noge zavrtene navzgor nazaj in zavarovane - odvisno od konstrukcijske izvedbe. Hidravlična črpalka more biti izključena. ➤ Pri uporabi žerjava na območjih javnega prometa je potrebno zagotoviti ukrepe v skladu s predpisi o varnosti cestnega prometa. ➤ Skrbeti je treba za brezhibnost in predpisane preglede ročnega gasilnega aparata. ➤ Skrbeti je treba za predpisano vsebino in brezhibnost stanja kompleta za prvo pomoč. ➤ Upoštevati je treba navodila odgovorne osebe za varstvo pri delu. 	
4. OSEBNA VAROVALNA OPREMA		
 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Osebna varovalna oprema mora biti skladna z veljavnimi standardi. ➤ Delavec mora pri svojem delu dosledno in namensko uporabljati osebno varovalno opremo v skladu z navodili proizvajalca, jo redno čistiti in vzdrževati ter skrbeti za njeno brezhibnost. ➤ Uporabnik delovne opreme mora uporabljati naslednjo osebno varovalno opremo: <ul style="list-style-type: none"> ❖ delovna obleka, ❖ sončna očala – po potrebi (SIST EN 166, SIST EN 170, SIST EN 172), ❖ zaščitna čelada (SIST EN 397), ❖ zaščitne rokavice (SIST EN 388), ❖ zaščitna obutev s kapico (SIST EN ISO 20345). 	
5. UKREPI IN NAVODILA OB MOTNJAH		
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ V kolikor pred začetkom dela ali med delom ugotoviš na stroju, orodju ali pripravah kakršnekoli poškodbe, pomanjkljivosti, ki ogrožajo nadaljnjo varno delo, delovno opremo takoj izključi in o tem obvesti pristojnega. ➤ Stroj opremi z napisom »POZOR! NE VKLAPLJAJ, STROJ V OKVARI!« 	
6. PRVA POMOČ IN REŠEVANJE		
	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pri nepravilnostih v delovanju aktiviraj izklop v sili, izključi glavno stikalo in obvesti nadrejenega. ➤ V primeru nezgod z delovno opremo izključi pogon delovne opreme, poškodovano osebo reši iz nevarnega območja. ➤ O dogodku obvesti reševalce – PRIJAVA NEZGOD 112. ➤ Poškodovancu nudi prvo pomoč do prihoda reševalcev oz. ga pospremi v ambulanto prve pomoči. 	 112

7. POSLEDICE KRŠITEV NAVODIL VARNEGA DELA

- Zdravstvene posledice: **poškodba pri delu, zdravstvene okvare, smrt.**
- Delovno pravne posledice: **opozorilo, opomin, prenehanje dela.**

